

M m

M m

PÍSMENO M

CÍLE PRO TENTO BLOK

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO M.
- URČUJI, JESTLI JE PÍSMENO M NA ZAČÁTKU, UVNITŘ, NEBO NA KONCI SLOVA. 🍷
- TVOŘÍM VĚTY SE SLOVEM MÁM.
- SLEDUJI PŘÍBĚH A SDÍLÍM S OSTATNÍMI, CO MĚ ZAUJALO.

METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme aktivizační metody ve třídě i venku, individuální a skupinovou práci, diskuzi, sebereflexi.

POMŮCKY

Tužka, pastelky, zrcátka, kamínky a krátká dřívka, pecky od meruněk (alespoň 10 ks pro každého žáka), prázdné kartičky k vizualizaci čtení po písmenech.

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 14 a 15 –
rovnné čáry

Písanka 1
str. 1 – říkanky pro
uvolnění ruky
str. 8, str. 9

Čtecí karty
str. 1/5–1/8

Strana 16 / písmeno M

Vyučující představí žákům všechny čtyři tvary písmene M.

Jako motivaci k vyvození písmena M lze využít video z cyklu Ábécédé s Michalem.

Strana 16 / hádanka

CÍL: Žák porovná souměrnost motýlích křídel a písmene M.

Motýl je tu využit coby symbol symetrie. Lze použít zrcátka a na obrázcích nebo v různých knihách pozorovat motýlí křídla – jsou symetrická stejně jako písmeno M.
Při obtažování písmene žáci mění barvu pastelky po každém obtažení. Vznikne tzv. duhové písmeno. Vyučující dohlíží na správné vedení tahů podle směru šipek ve cvičení 1.

M m

M m

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO M.
- URČUJI, JESTLI JE PÍSMENO M NA ZAČÁTKU, UVNITŘ, NEBO NA KONCI SLOVA. 🍷
- TVOŘÍM VĚTY SE SLOVEM MÁM.
- SLEDUJI PŘÍBĚH A SDÍLÍM S OSTATNÍMI, CO MĚ ZAUJALO.

OBRÁZEK SE TŘEPETÁ, KAMPAK LETÍ? DO SVĚTA! CO JE TO? (TĚLOV)

Jiří Žáček: Hádky a luštění

1. PÍŠ M.

M M M M M M M

MÁ MÁ

2. KDO ZE TŘÍDY MÁ VE JMÉNĚ M? ŘEKNI JMÉNA ROBOTÍ ŘEČÍ.

3. POJMENUJ OBRÁZKY. NAPIŠ, KDE SLYŠÍŠ M.

M M M M

Poslechni si hádanku. Uhadneš ji? 1. Pozoruj M. Je souměrné jako motýlí křídla. 2. Zkus mluvit robotí řečí (po hláskách). 3. Napiš M na úsečku podle toho, jestli ho slyšíš na začátku, uvnitř, nebo na konci slova. Zvládneš doplnit i některá další písmena?

16

J A M E L I S O P U T Y

TIP: Žáci vymýšlejí další slova začínající na M. Mohou je nakreslit kolem duhového písmene a motýla.

Kniha *Hádanky a luštěniny* je plná kvízů, hádanek, přesmyček či rýmováček, které jsou zaměřeny na logické uvažování, zrakové vnímání, postřeh a soustředění a zároveň přizpůsobeny žákům prvních tříd.

Strana 16/1

CÍL: Žák napíše písmeno M.

Vyučující připomene správné držení tužky. Psaní předvede na tabuli a upozorní také na směr tahů podle šipek. Na první lince žáci písmeno obtahují, na druhé lince píší od vyznačeného bodu slabiku. Čárku nad Á píší vždy shora dolů. Sledují také vzdálenost mezi jednotlivými písmeny. Vejde se dětem mezi písmena ukazováček? Tímto způsobem si lze pomáhat při psaní na linku bez pomocných teček, třeba do sešitu.

TIP: Pozor, v typu písma SPN se střed písmene dotýká linky.

TIP: Pokud už většina dětí zvládá orientaci na lince, je možné začít používat Písanku 1. Doporučujeme začít na str. 8 – písmenem J. Později žáci mohou zkusit psát na str. 9. Je pro ně motivující, že se již učí rozlišovat psaní A a Á. Také píší první slabiku (slovo) JÁ a vlastní jméno. U psaní jména je třeba tolerovat způsob zápisu písmen, která se ještě neprobírala. Současně je ale vhodné učit žáky označovat na stránce jedno, maximálně dvě písmena, která se nejvíce přibližují vzoru. Důležité je upevňovat správné tvary písmen a vyvarovat se přílišného upozorňování na chyby, naopak chválit za pokroky.

TIP: V Písance 1 psaní písmen předchází číslice 1 až 0. Jsou to tiskací podoby číslic. Záleží na vyučujícím, zda tyto tvary bude s dětmi psát, nebo se k nim bude vracet pouze pro čtení a porozumění hodnotě číslic (v Písance 2 na str. 15 uvádíme číslice 1 až 10 v psací podobě).

Strana 16/2

CÍL: Žák vyhláskuje jména dětí robotí řečí.

U tohoto typu cvičení vycházíme z genetické metody výuky čtení, kdy se slova vyslovují po písmenech: J-A-N-A, T-O-M-Á-Š... Poprvé pracujeme s pojmem „robotí řeč“. Vyučující zde motivuje žáky, aby řekli např. jméno svého souseda či své sousedky v lavici.

TIP: Lze si pomáhat vizualizací, např. pomocí prázdných kartiček: Při vyslovování jednotlivých hlásek vyučující pokládá kartičky na stůl zleva doprava, jako při psaní slova. Například u slova TOMÁŠ postupuje takto: Současně s vyslovením hlásek pokládá kartičky: T-O-M-Á-Š. Poté žáci slovo znovu přečtou robotí řečí: T-O-M-Á-Š. Vyučující se zeptá: Kde je hláska M? Žák ukáže správnou kartičku. Do ní je pak možné zapsat písmeno M. Vyučující pokračuje otázkami: Na jaké písmeno slovo začíná? Slovo Tomáš začíná písmenem T. T je tedy na začátku. Na jaké písmeno slovo končí? Slovo Tomáš končí písmenem Š. Š je tedy na konci. Nakonec žák znovu vysloví slovo robotí řečí a při každé hlásce ukazuje na příslušnou kartičku.

Strana 16/3

CÍL: Žák pojmenuje obrázek a na linku zapíše, kde slyší M. Pozor! M může být na začátku, uvnitř, nebo na konci.

TIP: Doporučujeme vyvarovat se označení „uprostřed“.

Toto video názorně ukazuje, jak se cvičením pracovat.

OZNAČ PÍSMENO M VE SLOVECH. PŘEDVEĎ.

CÍL: Žák předvede význam přečteného slova.

V elektronické podobě Slabikáře nabízíme rozšiřující cvičení. Pracujeme nejen s podstatnými jmény, ale aktivizujeme žáky využitím sloves. Žáci představují, co kdo dělá, podle významu slova. Kdo umí, přečte pro kontrolu slova pod obrázky.

Strana 17/4

CÍL: Žák vyhledá M v textu a zaznačí je podle daného systému.

Vyučující (nebo zkušenější čtenář ve třídě) předčítá básničku.

Související otázky, které lze použít: Kdo už někdy jedl vdolky? Čím sypou vdolky v básničce? Kdo také doma pomáhá s pečením?

V básničce jsou některá M zakroužkována. Žáci podle vzoru spočítají, kolik M je v řádce, a jejich počet znázorní na linku pomocí čárek.

S pomocí knihy *Brousek pro tvůj jazýček* je možné seznamovat žáky zábavnou formou s písmeny abecedy a zároveň u dětí rozvíjet správnou výslovnost jednotlivých hlásek.

Strana 17/5

CÍL: Žák plynulým pohybem nakreslí kruh kolem daného bodu.

TIP: Je možné kreslit také křídou na chodník nebo okolo předmětu rýt klacíkem do prašné cesty.

Obrázek vdolků sypaných mákem lze využít k motivaci a diskuzi.

4. KOLIK JE TU PÍSMEN M?

MNOHO MÁKU, MNOHO MOUKY,
MÁMA DĚLÁ S MÁKEM VDOLKY.
A MY MÁMĚ POMÁHÁME,
MÁKEM VDOLKY POSYPÁME.

František Kábele: *Brousek pro tvůj jazýček* (zkráceno)

5. KOLEM KAŽDÉ TEČKY DOKRESLI VDOLKY.

6. SPOJ OBRÁZEK S POČÁTEČNÍM PÍSMENEM.

M A J

JDI S OSTATNÍMI VEN A MASKUJ SE PŘED LOVCI.
ZAHRAJ SI SE SPOLUŽÁKY NA SCHOVÁVANOU.

4. Poslouchej předčítání básničky. Zakroužkuj všechna M na řádce. Zapiš jejich počet čárkami. 5. Pomoz mamince. Dokresli vdolky na celý plech. 6. Pojmenuj obrázky. Spoj každý s písmenem, na které slovo začíná.

J A M E L I S O P U T Y

17

Strana 17/6

CÍL: Žák pojmenuje obrázky a vyhláskuje je robotí řečí. Spojí obrázek s písmenem, které je na začátku slova.

TIP: Robotí řeč lze vizualizovat také pomocí prázdných kartiček.

JDI S OSTATNÍMI VEN A MASKUJ SE PŘED LOVCI.

CÍL: Žák využije přírodní materiály k maskování se v přírodě.

TIP: Ideální místo pro hru je takové, které je trochu zarostlé, je tam dost keřů a stromů (les, břehy potoka nebo hustější zahrada).

V elektronické podobě Slabikáře je k dispozici návod na výrobu ptačích masek od Učíme se venku.

Strana 18/1

CÍL: Žák přečte slovo MÁM a podle obrázků vytvoří jednoduché věty.

Při procvičování zapamatování tvaru slova MÁM a čtení obrázkových vět žáci rozvíjejí dovednost rozpoznat a vybavit si toto slovo jako celek. Vyučující nejprve vede žáky ke čtení slova robotí řečí a následně k tomu, aby si písmena spojili do slova. Současně propojují psaný text s významem obrázků, procvičují porozumění jednoduchým větám a upevňují plynulost čtení.

Žáci čtou: „MÁM PANENKU, TEČKA.“ Důležité je fixovat vazbu, že věta končí tečkou (případně vykřičníkem či otazníkem).

TIP: Slova a jednoduché věty lze sestavovat také z meruňkových pecek. Doporučujeme následující postup: žáci si samostatně připraví dvě pecky pro každé písmeno abecedy, na každou napíší velké tiskací písmeno. Samohlásky se zapisují z obou stran pecky – např. na jednu stranu A a na druhou Ā. Takto lze postupovat i u ostatních samohlásek s diakritikou.

Každý žák si svou sadu pecek ukládá do vlastní krabičky, kapsy s drukem nebo látkového pytlíčku.

V případě potřeby si žáci mohou průběžně doplnit další písmena na dosud nepopsané pecky.

1. ČTI.

MÁM . MÁM .

MÁM . MÁM .

MÁM . MÁM .

2. S KAŽDÝM MÁŠ NĚCO SPOLEČNÉHO.

MÁM RÁD/RÁDA	KDO MÁ TAKÉ RÁD?
	
	EMIL, OTA

3. ŘEKNI ROBOTÍ ŘEČÍ. NAPIŠ PRVNÍ PÍSMENO.

1. Slovo MÁM čti robotí řečí. Pak písmena spoj a přečti dohromady. Přečti jednoduché věty, vymyslej další s využitím předmětů. 2. Do tabulky napiš nebo nakresli, co máš rád/ráda. Zjisti, kteří spolužáci to mají rádi také. Popros je, aby se ti na řádek podepsali. 3. Pojmenuj obrázky a vedle nich napiš první písmeno slova.

18 J A M E L I S O P U T Y

Strana 18/2

CÍL: Prostřednictvím kooperativní hry žák propojí své čtenářské a komunikační dovednosti.

První sloupeček vyplní každý žák sám. Dokreslí symbol toho, co má rád, co rád dělá. Následně chodí po třídě a hledá, kdo má také rád např. zmrzlinu. V kroužku žáci sdílejí, s kterými spolužáky mají stejné zájmy.

TIP: Do aktivity se může zapojit vyučující i asistent.

Strana 18/3

CÍL: Žák pojmenuje obrázky, vyhláskuje je robotí řečí a napíše první písmeno.

TIP: K vizualizaci jednotlivých písmen lze opět využít prázdné kartičky. Současně s vyslovením hlásek vyučující pokládá kartičky: J-E-Ž-E-K. Poté žáci slovo znovu přečtou robotí řečí: J-E-Ž-E-K. Vyučující vyzývá žáky a ptá se jich: Ukaž, kde je Ž. Jaké písmeno je na konci slova? Jaké písmeno napíšeme na začátku slova?

Strana 19

i Text MRAVENCI (práce s textem viz ČTENÁŘSKÁ LEKCE) pochází z publikace *Příroda – Kniha aktivit*. Ta kromě nejruznějších tvořivých činností podává zajímavé informace o zvířatech, rostlinách a přírodních jevech.

i Doplnující informace pocházejí z knihy *Ilustrovaný atlas neuvěřitelných faktů o zvířatech*. Jde o populárně-naučnou knihu obsahující desítky krátkých zajímavostí ze světa zvířat.

u **NAJDI VENKU MRAVENIŠTĚ A POZORUJ, CO SE TAM DĚJE.**

CÍL: Žák se pokusí odhadnout, kde by mohlo být mraveniště, a poté ho zkusí najít.

TIP: Pokud je třída ve městě a mraveniště nenajde, je možné si tuto výzvu schovat na školní výlet nebo školu v přírodě. Na výpravu s sebou doporučujeme vzít lupu. Poté je možné zadat žákům úkol, aby sledovali, jak mravenci spolupracují a co unesou. Zároveň mohou pozorovat stavbu těla mravence, čímž si upevní pojmy ze Slabikáře.

MRAVENCI

MRAVENCI MAJÍ POŘÁD CO DĚLAT. BĚHAJÍ ZA POTRAVOU, STAVÍ MRAVENIŠTĚ A PEČUJÍ O SVÉ MLADÉ. NĚKTEŘÍ HLOUBÍ DLOUHATÁNSKÉ KLIKATÉ TUNELY POD ZEMÍ NEBO V MĚKKÉM DŘEVĚ. VĚTŠINA MRAVENCŮ SBÍRÁ ZBYTKY ROSTLIN A NOSÍ JE DO MRAVENIŠTĚ. MRAVENCI LESNÍ SI STAVĚJÍ HNÍZDA NA ZTROUCHNIVELÝCH PAŘEZECH.

Emily Bone: Příroda – Kniha aktivit (upraveno)

CO VŠECHNO MRAVENCI DĚLAJÍ? JAKÁ INFORMACE O MRAVENCÍCH TĚ ZAUJALA? POVÍDEJ.

A CO MOŽNÁ NEVÍŠ?

MRAVENCI CHOVAJÍ STÁDA MŠIC A PIJÍ MEDOVICI – SLADKOU TEKUTINU, KTEROU MŠICE VYLUČUJÍ.

Maja Safstromová: Ilustrovaný atlas neuvěřitelných faktů o zvířatech (zkráceno)

4. ČÁSTI TĚLA MRAVENCE

HLAVA
HRUĐ
ZADEČEK

NAKRESLI MRAVENCE.

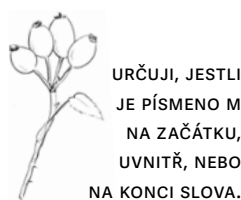
URČUJÍ, JESTLI JE PÍSMENO M NA ZAČÁTKU, UVNITŘ, NEBO NA KONCI SLOVA.

Poslouchej předčítání o mravencích. 4. Pozoruj mravence. Pojmenuj části jeho těla. Spočítej, kolik má nohou.

J A M E L I S O P U T Y

19

Sebehodnocení:

CÍL: Žák provede sebereflexi na základě návratu k tématu týdne.

TIP: Vyučující může žáky motivovat k listování Slabikářem a označení jednotlivých cvičení, v nichž se věnovali nácviku určování postavení písmen ve slově. Zároveň jim může zadat úkol, aby vymysleli, jak lze ověřit, že tuto dovednost zvládli. Tím na děti přesune zodpovědnost nad vlastním učením.

M m

M m

ČTENÁŘSKÁ LEKCE

CÍLE

- AKTIVNĚ NASLOUCHÁM TEXTU I PROJEVŮM SPOLUŽÁKŮ A S POROZUMĚNÍM NA NĚ REAGUJI.
- Z PŘEDČÍTANÉHO TEXTU ČI JINÉHO ZDROJE VYBERU INFORMACE NA ZÁKLADĚ ZADÁNÍ A POPIŠU JE VLASTNÍMI SLOVY.

METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme třífázový model učení, řízené čtení, skupinová práce, individuální aktivity.

POMŮCKY

Papíry, pastelky, obrázek mraveniště, části těla mravence.

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 18 – pila,
str. 25 – ovály
(kukly)

Čtecí karty
1/5–1/8

EVOKACE – UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – REFLEXE

V každé této části dochází při učení žáka k důležitému myšlenkovému pochodu, který má vliv na jeho učení.

EVOKACE – startuje, připravuje myšlení žáka na dané téma, úkol, cíl lekce. Pomáhá mu vybavit si, co už o daném tématu ví.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – žák se dovídá nové informace, většinou za pomoci nějaké metody a učitele – průvodce, který mu pomáhá text nebo jiný zdroj informací lépe pochopit a najít to podstatné.

REFLEXE – velmi důležitá a nezbytná část každého učení. V této fázi si žák propojí své předchozí a nové informace a učí se s nimi pracovat, vyhodnocovat a upevňovat je.

Řízené čtení – metoda, kdy vyučující nebo žáci čtou text po částech. Pedagog během čtení klade otázky, které čtenářům pomáhají pochopit text nebo upozorňují na podstatné informace v textu. Tato metoda je vhodná pro začínající čtenáře a lze klást otázku po každé větě – co nám věta řekla, jak tomu rozumíme, kdo, kde, kdy, co? Na závěr je možné přečíst celý text ještě jednou bez přerušování a nechat ho vyznít v celku.

PRŮBĚH LEKCE

EVOKACE

Vyučující nakopíruje obrázek mraveniště a rozstříhá ho na pět až šest částí.

Děti dostanou do čtveřice rozstříhaný obrázek a jeho složením se dozvědí téma lekce. Ve skupinách pak přemýšlejí a povídají si, co všechno o mravencích už vědí nebo co vyčetly ze složeného obrázku (mravenec žije v lese, tvoří si kupičky – mraveniště –, které jsou nad zemí i pod zemí, mají tam komůrky s kuklami, mravenec má šest nohou, má kusadla atp).

Následuje společné sdílení toho, co si žáci povídali ve skupinách. Zazní informace, které už o mravencích znají.

Skládání obrázku je motivační aktivita, která děti naláká na dané téma, učí je spolupracovat hravou formou. Sdílení informací ve skupině a následně v celé třídě je již evokační aktivita, která startuje myšlení dětí k danému tématu.

Při evokaci lze použít metodu pera (pastelky) doprostřed: Každý žák má v ruce pastelku, řekne jednu informaci o mravenci a položí pastelku doprostřed lavice, pak pokračuje soused či sousedka, dokud každý neřekne alespoň jednu informaci. Tím bude zajištěno, že mluví všichni ve skupině. Pokud žák neví, může si pomoci obrázkem mraveniště.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ

Vyučující předčítá text ve Slabikáři na str. 19.

Před čtením zadá žákům úkol: Sledujte, co všechno mravenci dělají, zkuste si zapamatovat slova, která nám to říkají. Zdatnější čtenáři mohou tato slova hledat a označovat v textu.

Tímto úkolem si vyučující zajistí pozorné naslouchání a procvičení orientace v textu u zdatnějších žáků.

Po přečtení se vyučující ptá žáků, co všechno mravenci dělají, a ocení, když někdo použije slovo z textu: BĚHAJÍ, STAVĚJÍ, PEČUJÍ, HLOUBÍ, SBÍRAJÍ, NOSÍ, STAVĚJÍ.

Poté pokládá otázky: Je něco, co tě v textu zaujalo? Co jsi před tím nevěděl/nevěděla?

Vyučující pokračuje čtením doplňujícího textu, případně větu nechá přečíst toho, kdo již číst umí. Následuje práce s větou. Vyučující se ptá: Připomíná vám tato činnost něco jiného? Děláme i my lidé něco podobného?

Pokud se nikdo z žáků nevyjádří, může vyučující sdělit informaci, že i člověk chová stáda zvířat a pije jejich mléko. Máme tedy s mravenci něco společného.

Zde vyučující propojí život člověka s přírodou – jsme její součástí, máme společné znaky, chování.

REFLEXE

Strana 19/4

Žáci si společně s vyučujícím prohlédnou stavbu těla mravence a přečtou si, jak se části těla nazývají. Pokud má vyučující možnost připravit si model částí těla mravence, může žáky nechat ho (opět ve skupinách) poskládat. Pomáhají si také nákresem ve Slabikáři.

Vyučující zadá žákům úkol: Nakresli svého mravence a zkontroluj si: Má hlavu, hrud', zadeček, šest nohou, tykadla? Motivuje žáky k zakreslení pozorovaného a zaměření na detail.

Zde se propojuje Uvědomění a Reflexe. Žáci se dovídají nové informace a současně na ně reagují. Zdrojem informace je nelineární text – nákras.

Závěrečný úkol může spočívat v tom, že žáci zakroužkují všechna M v textu o mravencích.

TIP: Pohybové hry (na ven i do tělocvičny)

- **Mravenčí stezka:** Vyučující vytvoří dráhu z lan, špalků a kruhů. Žáci nosí „potravu“ (míčky) na zádech přes překážky.
- **Pozor, mravenečník!** Jedno dítě je mravenečník. Ostatní jsou mravenci a běhají. Na povel se mravenci musí schovat do bezpečí (např. na lavičku).
- **Stavba mraveniště:** Vyučující rozdá žákům kolíčky na prádlo. Ti poté musí sbírat klacíky ze země pouze kolíčkem a nosit je na jednu hromadu.

Společenské a deskové hry

- **Mravenci** (klasická karetní hra nebo pexeso apod.)
- **Spěchej, mravenečku!** Oblíbená dětská desková hra, kde hráči pomáhají mravencům donést zásoby do mraveniště dříve, než přijde zima.

Tvořivé a klidné aktivity

- **Mravenci z otisků:** Žáci si namočí prst do černé barvy. Třemi otisky vedle sebe vytvoří tělo mravence. Fixou pak dokreslí nohy a tykadla.
- **Modelování komůrek:** Při této hře je vhodné použít plastelínu. Žáci stavějí chodbičky a tvoří mravenčí vajíčka (např. z rýže).